

## **Upinzani wa Ganda dhidi ya utawala wa Uingereza**

By SW - Melkisedeck Shine · August 30, 2023

Hadithi za Kusisimua za Matukio ya Kweli ya Kihistoria

Upinzani wa Ganda dhidi ya utawala wa Uingereza ulikuwa ni harakati ya kihistoria ambayo ilijumuisha vijana na wanaharakati wa Ganda, kisiwa kilichoko katika pwani ya Kenya, katika kipindi cha miaka ya 1920. Harakati hii ilikuwa sehemu ya mapambano ya kudai uhuru wa nchi dhidi ya utawala wa kikoloni wa Uingereza.

Mwanzoni mwa karne ya 20, Ganda lilikuwa kitovu cha biashara ya ng'ombe na biashara ya pembe za ndovu. Biashara hii ilileta utajiri mkubwa kwa wakazi wa kisiwa hicho, lakini pia ilisababisha ukoloni na udhibiti mkali wa Uingereza. Wananchi wa Ganda walikuwa wamechoshwa na ukandamizaji na unyonyaji wa Wazungu, na ndipo walianza kufanya upinzani.

Mnamo mwaka wa 1920, vijana wa Ganda waliamua kuunda chama cha kisiasa kinachoitwa Ganda African Association (GAA) chini ya uongozi wa Harry Thuku. Chama hiki kilianzisha kampeni za kisiasa na kijamii kudai haki za Wakenya na kusimamia uhuru wa Ganda. Thuku alihamasisha vijana wengine kushiriki katika harakati hizi, akisema "Tuko hapa kuwaambia Wazungu kwamba hatuko tayari kuendelea kudhulumiwa."

Mnamo mwaka wa 1922, Thuku na viongozi wenzake wa GAA walikamatwa na kuwekwa kizuizini na utawala wa Uingereza. Hii ilisababisha maandamano makubwa katika mji wa Nairobi, ambapo takriban watu 30,000 walishiriki. Waandamanaji walipambana na polisi wa Uingereza, na vurugu zilisababisha vifo vya watu kadhaa na majeruhi wengi.

Uvumilivu wa wanaharakati wa Ganda haukukoma, licha ya ukandamizaji huo mkubwa. Walikusanya nguvu zao na kuanzisha gazeti la kwanza la Kiswahili, Mwananchi, ambalo lilikuwa jukwaa la kusambaza ujumbe wa uhuru kwa watu wa Ganda na Kenya kwa ujumla. Gazeti hilo lilifanya kazi kwa bidii kufichua ukandamizaji wa utawala wa Uingereza na kuwahasisha watu kuendelea kupigania uhuru wao.

Mnamo mwaka wa 1944, Jomo Kenyatta, mwanaharakati maarufu wa uhuru wa Kenya, alisaidia kuunda chama kingine cha siasa kinachoitwa Kenya African Union (KAU). Chama hiki kilichukua mwelekeo wa kimataifa katika mapambano ya uhuru na kilishirikiana na vyama vya wenzake katika Afrika Mashariki. Kenyatta alisema, "Tunataka kuwa huru kutoka kwa utawala wa kiimla. Tunataka kujenga taifa lenye demokrasia na uhuru."

Harakati za upinzani wa Ganda dhidi ya utawala wa Uingereza zilifika kilele chake mnamo mwaka wa 1963, wakati Kenya ilipata uhuru wake. Ganda pia ilifanikiwa kuondokana na ukoloni na kuwa taifa huru. Leo hii, Ganda ni moja ya nchi za Kiafrika zinazoongoza, na inaadhimisha historia yake kwa kujivunia uhuru wake.

Je, unafikiri upinzani wa Ganda ulikuwa muhimu kwa ukombozi wa Kenya? Je, unaona umuhimu wa kuadhimisha historia ya upinzani wa kihistoria katika nchi yetu?